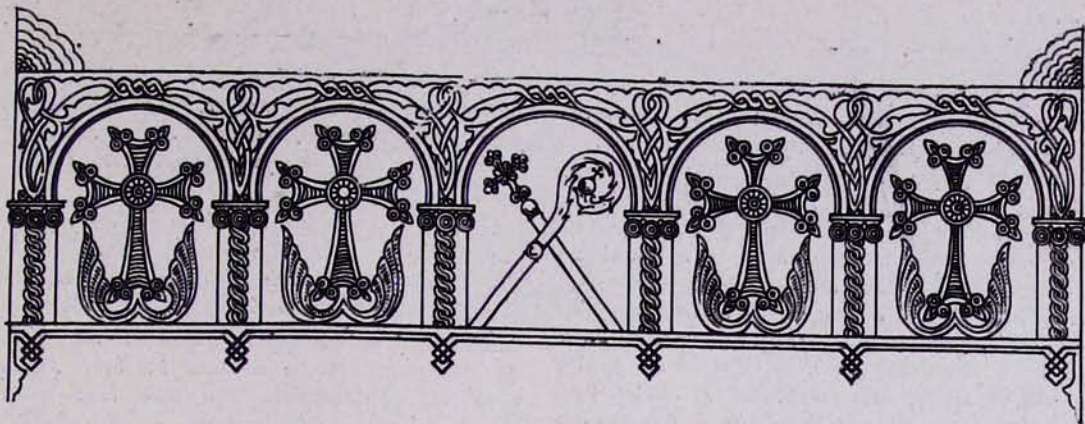




Ք Ա Ր Ո Ձ

ԳԵՈՐԳ Մ. ՎՐԴ. ՎԱԹՅԱՆ

ՀԱՐՈՒԹՅԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

(Խոսված Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարում, 1954 թվականի ապրիլի 17-ին)



Քրիստոնյա քույրեր՝ և եղբայրներ՝

«Ձեզ և մեզ մեծ աւետիք, Քրիստոս յարեալ ի մեռելոց»։ Նորից են հնչում, հենց այս ժամին, հայոց առաքելական սուրբ եկեղեցիներում և առհասարակ բոլոր քրիստոնյա եկեղեցիներում՝ Քրիստոսի հրաշափառ և սուրբ Հարության օրհներգներն ու սրտառուշ ալիլուիաները։ «Քրիստոս յարեալ ի մեռելոց, մահուամբ զմահ կոխեաց և յարութեամբն իւրով մեզ լկեանս պարգեաց»։

Որքան խորիմաստ է այս օրհներգը և ինչքան բան է ասված այս երեք համառոտ նախադասություններով։ Մահով մահին խորտակեց և մեզ կյանք պարգևեց։ Գողգոթայի դաժաթին՝ մահվան պատժի սլան վրա, աշխարհի և մարդկության Փրկիչը մեռավ խաչի անարգ մահով, երկու ավազակների հետ։ Սակայն խաչի վրա Քրիստոսի մահը նոր դարագլուխ բացեց աշխարհի և մարդկության համար։ Քրիստոս իր մահով շղթայեց չարիքը, մահը, և մարդկանց ազատեց մահվան դատակնիքից և դատապարտվածությունից։ Աշխարհում մարդիկ միշտ էլ խաչել են ճշմարտությունը, կյանքը, սերը, ազնվությունը, աշխատել են խեղդել ճշմարտության և խաղաղության ձայնը, և միշտ խաչ են բարձրացրել անմեղներին, սրբերին, առաքյալներին, անգամ Աստուծո Որդուն։ Եվ այնպե՛ս, զրկվածների, թշվառների հարա-

զատ բարեկամն ու Փրկիչը խաչի վրա երկու ավազակների հետ, «օրենքի տալողը՝ անօրենների հետ»։

Սակայն ովքե՛ր էին այս երկու ավազակները, մարդկության ո՞ր խավի ու դասակարգի ներկայացուցիչներ են նրանք։

Մեկը այդ խաչված ավազակներից այն մարդկության ներկայացուցիչն էր, որ, մոռացած մարդկային խիղճ, զգացմունք, ընդմիշտ շեղված է Աստուծո ճանապարհից և դարձած մարդկության համար ավելորդ բեռ։ Նա, իր թշվառության ու տանջանքի բուսին, անգամ ծառանում է ճշմարտության դեմ և իր ծաղրն ու անարդանքն է միացնում նրանց, որոնք Հիսուսին խաչ բարձրացրին և հեղձանքով դառնում է մահվան խաչի վրա-յից և խաչի վրա մահվան դատապարտված Քրիստոսին ասում։— Արդարեւ, եթե դու Աստուծո Որդի ես, «է՛ջ ի խաչէդ և փրկեա զքեզ և զմեզ»։ Այս ավազակը անխղջ մեղավորի օրինակն է, որի համար չի ծագելու երբեք Ս. Հարության կենարար այգաբացը։ Նա մեղքի և չարիքի վաճառված մի հոգի է։ Նա ներկայացուցիչն է այն մարդկության, որ տեսնում է անմեղությունը, ճշմարտությունը, բայց քաջություն չունի այն պաշտպանելու և իր տկարության մեջ միանում է հզորների հայհոյության և անարգանքին՝ ընդդեմ ճշմարտության։ Նա տեսնում է ոսնահարված իրավունքը, բայց չի պաշտպանում այն։

Ո՞վ է երկրորդ ավագակը, որին տիրող անարդար օրենքն է հավանաբար ավագակություն ձամբին դրել, որի մեջ կա սակայն Աստուծո վախը, մարդկային խիղճ ու զգացմունք, գործած սխալի գիտակցություն, նրանից հրաժարվելու վճռականություն և հաստատակամություն: Նա բացահայտ տեսնում է, որ Հիսուս իզուր տեղ է դատապարտվել, տեսնում է, որ աշխարհում անմեղությունը ոտնահարվում է և պաշտպան—չունի, մինչ ինքը և իր ավագակ ընկերը կրում են իրենց արժանի պատիժը, զարթնում է տանջանքի պահին նրա քարացած խիղճը և պաշտպան է կանգնում անմեղության և ճշմարտության, զգում է իր բախտակից ավագակի լավիշ հարձակման անիրավացիությունը և նախատում է նրան. «Զի՞ անարգես զայս աշխարհ, ընդէ՞ր ոչ երկնչիս յԱստուծոյ, զի դու ի նմին պատժի կաս»:

Հիսուսի աստվածային վեհ ուշադրությունը դրավեց իր վրա այս անմեղ մեղավորը: Փրկիչը դարձավ դեպի այդ ճշմարտաբերան ավագակն ու իր աստվածային ձայնով կանչեց նրան. «Ճշմարիտ ասեմ քեզ, այսօր ընդ իս իցես ի դրախտին»: Ու հասարակությունից, օրենքից դուրս հռչակված ավագակը եղավ առաջին փրկվածը, որ ճանաչեց ու հռչակեց Քրիստոսի փրկագործության խորհուրդը: Որպիսի՞ մեծ գնահատական է, որ տալիս է Աստուծո Որդին մի ավագակի: Փրկիչը գնահատեց այդ ավագակի ճշմարիտ խոստովանությունը, որ նա մահվան խաչի վրա անգամ ճշմարտությունը պաշտպանեց:

Ինչո՞վ էր վարձատրում խաչեցյալ Հիսուսը խաչի վրայից այս ճշմարտասուտ ավագակին — արքայությամբ: Ավագակը ժառանգեց անմահությունը: Նա Քրիստոսի արյունով փրկված առաջին մեղավորն էր, որի առաջ բացվեց հավիտենական կյանքի, ուրախության, հարության լուսապայծառ առավոտը: Զէ՞ որ Քրիստոսը միշտ սիրով, գուրդուրանքով էր շրջապատում կյանքից զրկվածներին, անժառանգներին, դժբախտներին, հաճագործվողներին, բոլոր նրանց, ովքեր հանուն ճշմարտության և արդարության հալածվում և շարժարկվում են. «Սկայք առ իս ամենայն վաստակեալք և բեռնատուրք, և ես հանգուցից զձեզ»: Զէ՞ որ հենց այս կոչն էր, որ խլացրեց ժամանակի տիրողների ականջները և փոթորկեց նրանց ժանտ հոգին, սարսափեցրեց իշխողների սիրտը, որոնք մահով ուզեցին լռեցնել ճշմարտության աստվածային ձայնը՝ Հիսուսին, և նրան խաչ թաղարարին:

Քրիստոսի հարությունը հիմքն է քրիստոնեության. «Եթէ Քրիստոս չիցէ յարուցեալ, ի դուր են հաւատքն ձեր», — գրում է Ս. Պողոս առաքյալը: «Արդարեւ Քրիստոս յարեալ ի մեռելոց»:

Հիսուսի հարությունը, նրա պայքարն ու հաղթանակը մարդկության պատմության մեջ նոր դարաշրջան բացեց, մարդկային կյանքն ու կենցաղը հեղաշրջեց, և պատահական չէ, որ բնության վերակենդանության հետ ժողովուրդները տոնում են նաև մարդկության վերածննդն այս մեծ տոնը, Հիսուսի հաղթանակի տոնը — Հարությունը, Զատիկը:

Բնության, վայրի վերակենդանացման այս տոնի, խաղաղություն ու սեր բարոյող ու մեղ ավանդ տվող Փրկչի այս հիշատակի օրը Հիսուսի ողին լինի ձեզ առաջնորդ ձեր կյանքում: Բոլոր հավատացյալներս մեզ հաշիվ տանք, մեր մեղքերի համար զոհվող Հիսուսին մեզ առաջնորդ ունենալով՝ պայքարենք խաղաղության համար, չարիքի դեմ ու պատրաստ լինենք՝ ճշմարտության համար մեր կյանքը տալու:

Քրիստոսի հարության հավատացողներից մեկը եղել է նաև հայ ժողովուրդը. նա էլ ապրել է իր արյունոտ Գողգոթան, և խաչը տալիս բարձրացել է դեպի զոհողության կատարները հանուն Հայաստանյայց եկեղեցու, հանուն հայ Հայրենիքի, մինչև ցմրուր քամի է դառնության բաժակը... Բայց ահա հարության մի օր, նա էլ առել է հարություն, փյունիկ թռչունի նման վերածնվելով իր վերքերից և արյուններից: Հայուն չկարողացան գերեզմանի թշնամիները, և այսօր ահա, իր հայրենի հողի վրա հարություն առած հայ ժողովուրդը ապրում է և ստեղծագործում, հարության օրհներգը իր շրթներին՝ «Փա՛ռք հրաշափառ յարութեան քո, Տէ՛ր»:

Հավատացյալ եղբայրներ՝ և քույրեր, նախնայաց ոգով և հավատով մեր սրտերում միշտ փառ ու պայծառ պահենք Քրիստոսի հարության և հայ ժողովրդի հարության սրտառու պատգամները:

Իսկ հարուցյալ Տերը, իր հրաշափառ Հարության տոնի առթիվ, հարություն առ մարդկանց մեռած խղճերին, որպեսզի երբեք չկրկնվի ոչ մի ժողովրդի համար խաչի և Գողգոթայի արյունոտ իրականությունը:

«Փա՛ռք հրաշափառ յարութեան քո, Տէ՛ր»։ ամեն։

